

Yttrande

Datum
2015-09-11

Dnr
2504-15
2503-15
2502-15
Ert Dnr
M 2150-15
M 2152-15
M 2155-15
Direkt
010-698 60 86

Mottagare
Växjö tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 81
351 03 Växjö

Handläggare
Niklas Egriell
Avdelningen för havs- och vattenförvaltning
niklas.egriell@havochovatten.se

Ansökan om lagligförklaring av och tillstånd till vattenkraftverken Lilla Harrie, Kvarnviks valskvarn och Bösmöllan i Kävlingeån, Lunds kommun

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade ansökningar. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Rubricerade ansökningar liknar i allt väsentlig varandra och är i huvudsak baserade på samma underlag med avseende på miljöutredningar och miljökonsekvensbeskrivningar. Havs- och vattenmyndigheten väljer därmed att yttra sig angående samtliga tre ansökningar samlat.

Myndigheten konstaterar att sökanden funnit att lagligförklaringar och tillstånd till anläggningarna och verksamheten saknas. Samtidigt har det långtida nyttjandet av vattnet för kvarnverksamhet resulterat i att områdena hyser höga kulturhistoriska värden. Viss hänsyn bör därför tas till de kulturhistoriska värdena.

Havs- och vattenmyndigheten anser att det saknas tillräckligt underlag för att slutligt ta ställning i frågan om tillstånd. Havs- och vattenmyndigheten vill framhålla följande brister i ansökan.

1. Det finns ingen beskrivning av de naturfåror som finns nedströms dammarna och som att döma av vissa foton hyser forsmiljöer och vissa svämmarker med ur naturvårdssynpunkt värdefulla strukturer och funktioner. Naturfåror bedöms vara ca 150-300 m långa. Eftersom inget underlag gällande dessa finns i ansökan så är det svårt att ta ställning till vilket flöde som bör säkerställas i dem. Som grund bör dock gälla medellågvattenföring med tillkommande vår- och höstflod. Se Havs- och vattenmyndighetens rapport 2013:12 "Ekologiska flöden och ekologiskt anpassad vattenreglering" samt material om naturfåror på hemsidans följande länk.

<https://www.havochvatten.se/hav/vagledning--lagar/vagledningar/dammar-och-vattenkraftverk/naturfaror.html>

2. Det finns inget, varken i Havs- och vattenmyndighetens rapport 2013:15, "Anordningar för upp- och nedströmspassage av fisk vid vattenanläggningar", eller i annat av myndigheten känt material, som indikerar att en minimitappning om 100 respektive 300 l/s är tillräckligt för att exempelvis stor havsöring, som finns i Kävlingeån, på ett effektivt sätt ska kunna lockas till passagerna och vandra förbi dammarna. Utgångspunkten bör vara ett flöde i fiskpassagen om minst 500 l/s.
3. Det finns inga beskrivningar av om och i så fall hur en avledningsanordning för fisk avses installeras i anslutning till fingallren och hur mycket vatten som ska rinna i dem. Utgångspunkten bör vara minst 150 l/s i respektive avledningsanordning och placeringarna är av mycket stor betydelse för en lyckad funktion. Finns mer än ett galler kan flera anordningar krävas. Antal och placering av flyktöppningar är också av stor betydelse.

Havs- och vattenmyndigheten yrkar att mark- och miljödomstolen förelägger sökanden att komplettera ansökan så att ovan angivna brister åtgärdas. Sakkunnig med insikt i Havs- och vattenmyndighetens arbete med utvecklingen av bästa möjliga teknik inom vattenkraften bör anlitas för att ta fram slutliga förslag till skyddsvillkor med stöd av ovan anförda brister. För det fall att en sådan komplettering inte sker, yrkar Havs- och vattenmyndigheten att ansökan avvisas.

Havs- och vattenmyndigheten bedömer att verksamheterna kan ge en mycket liten mängd förnybar energi samtidigt som höga naturvärden kan komma att skadas av verksamheten. Kävlingeån är ett av Sveriges viktigaste havsöringsvattendrag och ett viktigt vattendrag för den hotade ålen. Dessutom hyser ån med närmiljöer andra mycket höga naturvärden på många platser i dalgången.

Det är mycket angeläget att eventuella tillstånd förenas med villkor om lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått, bland annat avseende tappning av vatten i fiskpassager och naturfåror. Krav bör ställas på nyttjandet av bästa möjliga teknik avseende anordningar för faunans upp- och nedströmsvandring liksom avseende styr- och reglersystem för vattenregleringen. Nödluckor för avbördning av vatten vid haverier är en viktig åtgärd. Det bör säkerställas en stor hänsyn till berörda naturvärden.

I sammanhanget vill Havs- och vattenmyndigheten lyfta fram mål M 4315-13 vid Växjö tingsrätt angående Tararp vattenkraftverk i Bräkneån samt M 2227-12 vid Svea hovrätt angående Valtorps kvarn i Slafsån. I dessa

klargjordes vilka minimitappningar som krävdes för att tillgodose ekosystemens behov i vattenmiljöer av liknande typ som de berörda i Kävlingeån.

Havs- och vattenmyndigheten yrkar ersättning för nedlagt arbete med belopp som kommer att anges senast i samband med förhandlingarna.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Ann Lundström efter föredragning av utredaren Niklas Egriell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit verksjuristen Jenny Liökel.

Ann Lundström

Niklas Egriell

